

DUNYO BOLALAR ADABIYOTI

Tom Sawyer

MARK TVEN

VA UNING SARGUZASHTLARI

YANGI ASR AVLODI
TOSHKENT
2020

UO‘K: 821.512.133-3

KBK: 84(7Amer)

T-34

Tven, Mark

Tom Soyer va uning sarguzashtlari / Mark Tven. Ingliz tilidan Zilola Jalolova tarjimasi. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2020. – 80 b.

ISBN 978-9943-20-496-6

UO‘K: 821.512.133-3

KBK: 84(7Amer)

Ingliz tilidan
Zilola Jalolova
tarjimasi

ISBN 978-9943-20-496-6

© Mark Tven, «Tom Soyer va uning sarguzashtlari». «Yangi asr avlodi», 2020-yil.

USTA SUVOQCHI

Yozning shanba tongi otdi, olam nurafshon, shaffof, hayot jo'shqin edi. Qo'shiq to'la yuraklar, navqiron qalb-larning musiqiy sadolari lablarda yangraydi. Har bir cheh-radan baxt yog'iladi. Daraxtlar gullagan, atrofni anvoyi hidlar chulg'agan.

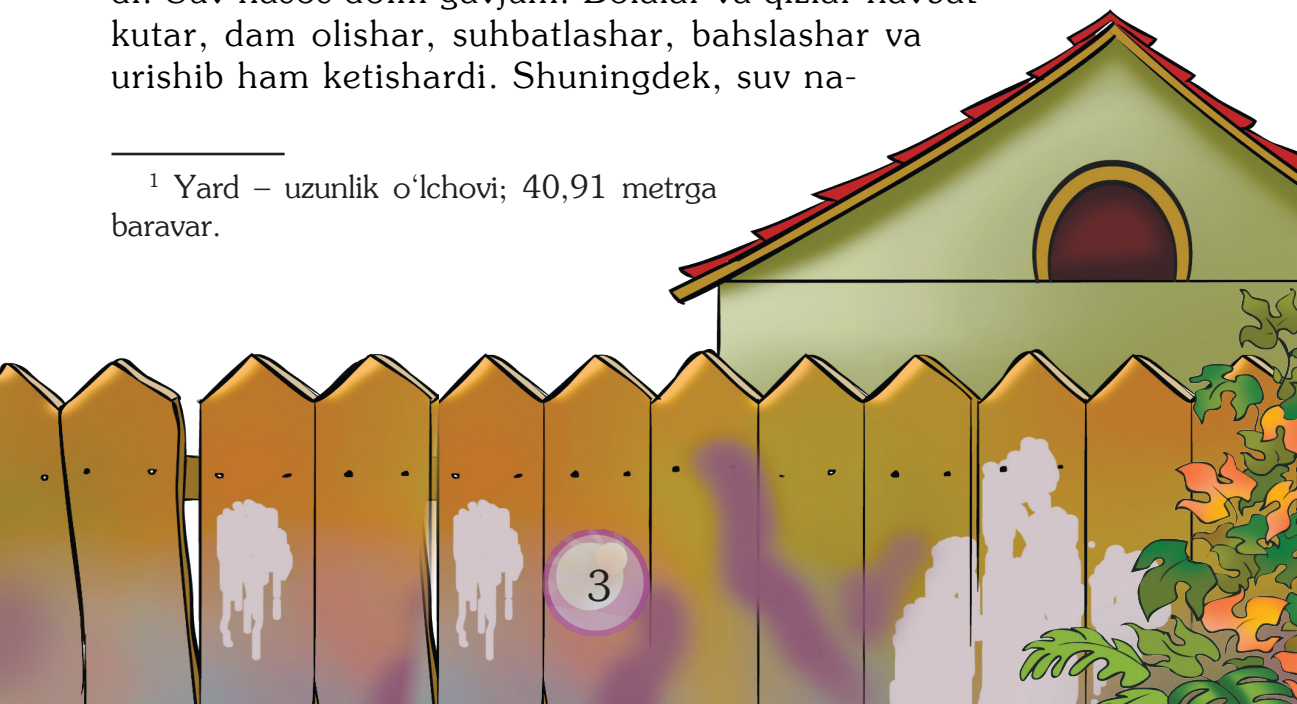
Kardif cho'qqisi yashillikka burkangan. Ajoyib, yoqimli joy odamni o'ziga jalb qiladi.

Tom bir chelak bo'yoq va dastagi uzun cho'tka ko'ta-rib, ko'chaga chiqdi. Devorni ko'rib, kayfiyati uchdi-ket-di. Nafasi qaytib, dimiqdi. O'ttiz yard¹ keladigan baland devor. Hayot unga juda murakkab tuyuldi.

U xo'rsinib, cho'tkasini chelakka tiqdi-da, devorning eng tepasidan yurgizdi. Bo'yalmagan katta joy bilan bo'yalganini solishtirib ko'rdi. Xomush tortib, quti ustiga o'tirdi. Polli xolaning kichkina o'g'li Jim «Buffalo qizlar» deb kuylagancha paqiri bilan eshik yoniga keldi. Tom sha-har suv nasosidan chelakda suv tashishni hamisha yomon ko'rgan, ayni chog'da bu ish unga moyday yoqayotgan-di. Suv nasos doim gavjum. Bolalar va qizlar navbat kutar, dam olishar, suhbatlashar, bahslashar va urishib ham ketishardi. Shuningdek, suv na-

---

¹ Yard – uzunlik o'lchovi; 40,91 metrga baravar.

sos yuz ellik yard narida joylashgan. Jim bir chelak suvni bir soatda olib kelar, juda qolib ketsa, kimdir uning ortidan borardi.

– Hoy, Jim, devorni bo'yashvor, keyin suvingni tashib berardim, – taklif qildi Tom.

Jim boshini sarak-sarak qilib:

– Ilojim yo'q, usta Tom. Oyim menga suv olib kelishni va yo'lda hech kim bilan valaqlashmaslikni buyurgan. «Agar usta Tom sendan bo'yashga yordam so'rasa, chalg'imay, o'z ishingni bilib-bilib qil», deb tayinlagan. Devor bo'yalishini kuzatib turishimni ham aytdi.

– E-eh, u doim shunaqa deydi. Chelagingni beraver, bir zumda qaytaman. Xavotirlanma, bilmaydi.

– Yo'q-yo'q, usta Tom. Oyimning jahli chiqadi. Kaltak yeyishni istamayman.

– Ol-a! U hech kimni bir marta ham savalamagan. Angishvonasi bilan boshga bir tushiradi, xolos. Jim, senga oppoq marmartosh beraman.

Jim ikkilanib qoldi.

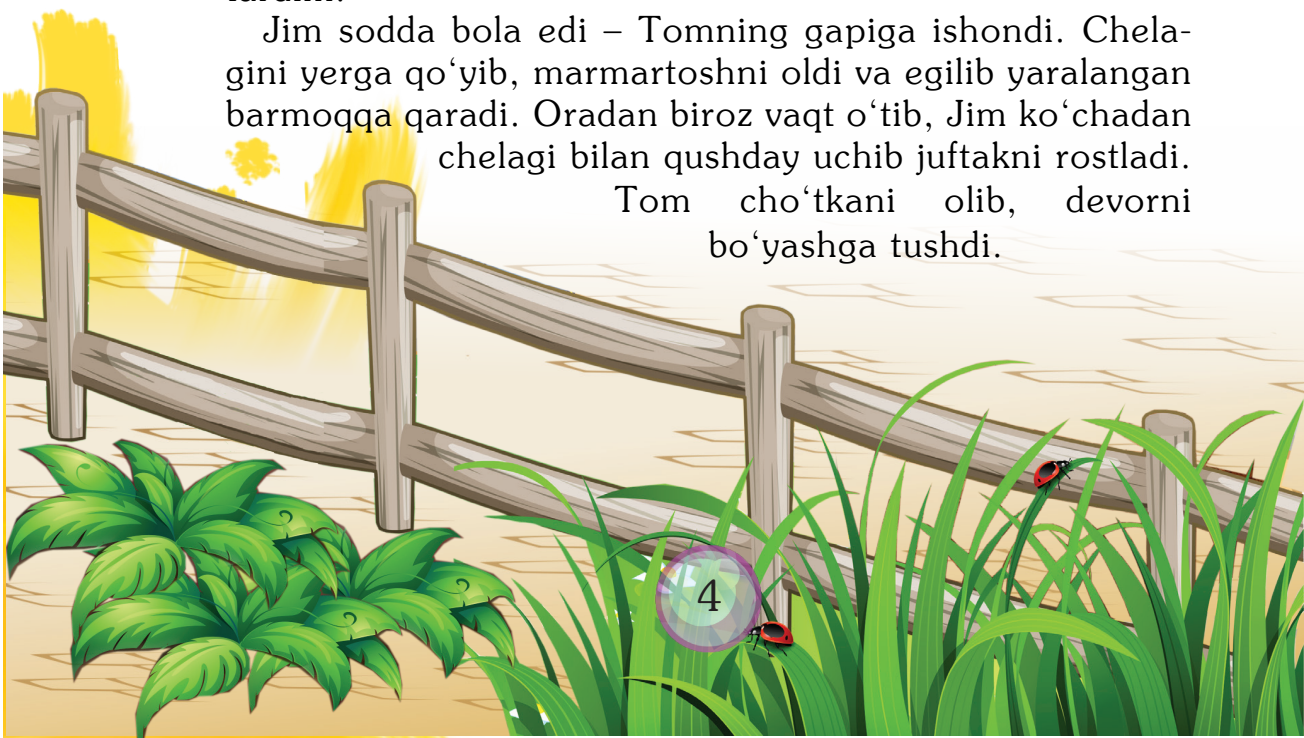
– Oq marmartosh zo'r-ku, Jim.

– Albatta, yaxshi narsa. Lekin men oyimdan qo'rqaman.

– Xo'p desang, yaralangan barmog'imni ham ko'rsatardim.

Jim sodda bola edi – Tomning gapiga ishondi. Chelagini yerga qo'yib, marmartoshni oldi va egilib yaralangan barmoqqa qaradi. Oradan biroz vaqt o'tib, Jim ko'chadan chelagi bilan qushday uchib juftakni rostladi.

Tom cho'tkani olib, devorni bo'yashga tushdi.

Sal o'tgach, Ben Rogers paydo bo'ldi. U maza qilib olma yer va paroxodga taqlid qilib ora-sira uzun va past ovozda «dang-dung, dang-dung» deb qo'yar, o'zini paroxodday his etardi go'yo. Ben ko'chaning o'rtasida edi. So'ngra devor tomon yurdi. U hamon «Katta Missouri» kemasiga o'xshab pishqirar va bir vaqtning o'zida kema kapitani ham edi. Tasavvurida palubada turib olib, ishchilarga buyruq berardi.

– Kemani to'xtating, janob! Ting-ting!

Kema Tom tarafda to'xtaydi. Bo'yoqchi o'z ishida davom etar, «kema»ga umuman e'tibor bermasdi. Ben unga qarab turdi-da:

– Hoy, qalaysan? – dedi.

Tom devorni rassomlar nigohiday ko'zdan kechirar va yana ishiga ko'milib ketardi. Benning ichi qizib ketdi.

– Salom, Tom, ish qilyapsanmi? – dedi.

Tom birdan o'girilib:

– Ahvollar qalay, Ben, seni payqamabman, – dedi.

– Cho'milishga ketyapman. Men bilan bormaysanmi?

Ha, aytganday, ish qilyapsan-ku, borolmaysan.

Tom unga:

– Ish dedingmi? – deb kalovlandi.

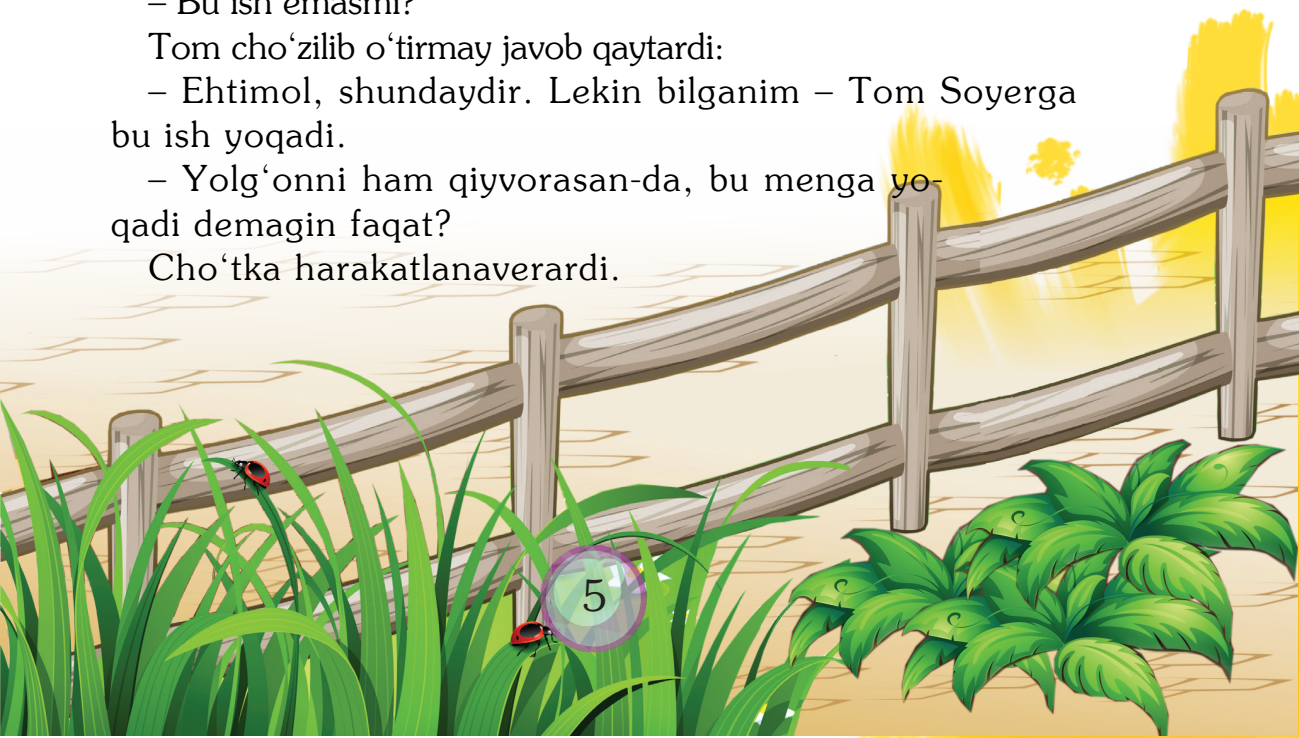
– Bu ish emasmi?

Tom cho'zilib o'tirmay javob qaytardi:

– Ehtimol, shundaydir. Lekin bilganim – Tom Soyerga bu ish yoqadi.

– Yolg'onni ham qiyvorasan-da, bu menga yoqadi demagin faqat?

Cho'tka harakatlanaverardi.

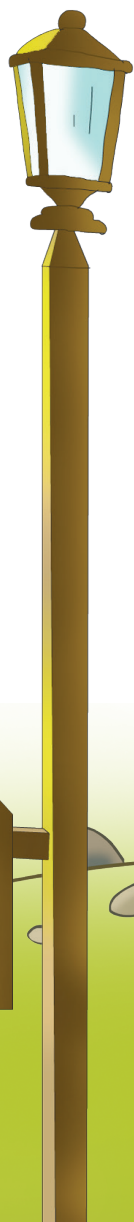
– Yoqtiraman. Nima qilibdi? O‘g‘il bola degani har kuni devorini bo‘yolmaydimi?

Kutilmagan javob bo‘ldi. Ben kavshanishdan to‘xtadi. Tom bo‘yalgan joylarni ko‘rish uchun orqaga qadam tashladi. U yer-bu yerlarini sinchiklagach, ishi o‘ziga yoqmagandek ko‘rindi. Ben uning har bir harakatini hayrat bilan kuzatib, «Hoy, Tom, kel, men ham biroz bo‘yay»? dedi. Tom ozgina o‘ylab turgach:

– Aslo, Ben, bunday qilolmayman. Bilasanmi, Polli xola ko‘chaning shu yeridan devorni ehtiyotkorona bo‘yash kerakligini buyurgan. Ehtiyot bo‘lib ishni do‘ndirishim lozim.

– Yo‘g‘-e, shundaymi? Bir urinib ko‘ray. Ozgina bo‘yab, keyin cho‘tkani o‘zingga qaytaraman.

– Oshna, qizg‘anchilikni yoqtirmayman. Ammo xolam, bilsang agar, Jim bo‘yashni xohlaganda ham, akam Sid bir urinib ko‘ray, deganda ham unamadi. Devorga bi-
ror kor-hol bo‘lsa-chi?

– Tom, xavotirga o‘rin yo‘q. Xohlasang, evaziga senga olma beraman.

Tom Benga cho‘tkani uzatdi. Ana endi sobiq «Missuri kemasi»ni ko‘ring-a, u oftobda ter to‘kib ishlamoqda, rassom esa devor yaqinidagi daraxt tagida olmani g‘archilatib yer, boshqa bolalarni ham qanday qilib og‘dirishni o‘ylardi. Bolalar uning yoniga o‘ynash uchun kelishsa, devor bo‘yagisi kelib qolardi. Ben charchaganida, Tom navbatni Billi Fisherga berdi, evaziga varragini oldi. Jonni esa cho‘tka evaziga o‘lik kalamushni berdi. Ish shu zayl davom etaverdi. Tushlik paytigacha devor uch qavat bo‘yoqqa qoplandi. Tomni aytmay sizmi, u endi boy. O‘lik kalamush va varrakdan tashqari, 12 ta marmartosh, bir bo‘lak bo‘r, qalayi askar, havorang shisha bo‘lagi, hech narsani ocholmaydigan kalit, oltita olovli mushak, bir ko‘zi yo‘q mushukcha, eshik tutqichi, itning bo‘yinbog‘i, apelsin po‘chog‘i, pichoq sopi, xullas, bolalarning ko‘plab boyligiga ega bo‘ldi. Tomning kuni kutganidan-da a‘lo o‘tdi.

Tom Polli xolaning oldiga darrov yugurib bordi. Onaxon shinamgina xonaning ochiq derazalari ro'parasida o'tirardi. Bu xona birvarakayiga yotoqxona, nonushta qiladigan joy, oshxona va kutubxona edi. Albatta, bu haqda ayol ko'p bosh qotirgan. Xayallagan Tomni yana ko'rgach xola hayratlandi.

– O'ynasam maylimi, xola? – so'radi Tom dabdurustdan.

– Ishingni tugatdingmi?

– Hammasi bajarildi, xolajon.

Polli xola ishni ko'zdan kechirmoqchi bo'lib tashqariga chiqdi. U ko'zlariga ishonmasdi. Nahot devor bo'yalgan, yana uch qavat qilib-a?!

– Ajoyib! Ishlaging kelsa, tuzukkina uddalaysan, Tom. Bunday natija har doim ham bo'lavermaydi. Mayli, borib o'ynay qol, – deb xola xursand bo'ldi-da, Tomni omborxonaga chorladi. Uning qo'liga katta, chiroyli olma tutqazdi. Chiqib ketishda Tom shirinlik olishni ham unutmadi.

Tom shahar maydoniga bordi. U yerda bolalardan iborat ikkita «armiya» jang qilardi. Uddaburon qahramonimiz

